

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ
VETERINARĂ A BANATULUI TIMISOARA**

FACULTATEA DE MANAGEMENT AGRICOL

ȘTEFAN MIHAELA

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF.UNIV.DR.ING. SĂMBOTIN LIVIU**

TIMIȘOARA 2010

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ
VETERINARĂ A BANATULUI TIMISOARA**

FACULTATEA DE MANAGEMENT AGRICOL

ȘTEFAN MIHAELA

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

**CONTRIBUȚII PRIVIND AMELIORAREA
TRANSPARENȚEI DECIZIONALE A
ORGANELOR DE POLIȚIE ÎN RELAȚIE CU
PUBLICUL DIN SPAȚIUL RURAL**

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF.UNIV.DR.ING. SĂMBOTIN LIVIU

TIMIȘOARA 2010

Lucrarea de față își propune o evaluare a gradului de transparență decizională, mai ales evidențierea necesității transparenței decizionale în activitatea Poliției.

S-a pornit de la un studiu amplu asupra democratizării vieții publice în România începând cu perioada post-decembristă, s-a prezentat noțiunea de transparență decizională, importanța și legislația care o guvernează și au fost relevate premisele cercetării sociologice. A fost relevat ulterior conceptul de modernizare a cadrului de activitate a organelor decizionale ale poliției și s-a trecut la studiul cadrului formal de desfășurare a procesului decizional. Au fost studiate particularitățile și cadrul de promovare a transparenței în activitatea de poliție, iar apoi a fost descrisă activitatea de resurse umane și procesul decizional în activitatea de poliție. Lucrarea se încheie cu un studiu de caz și o analiză S.W.O.T. pertinentă asupra Inspectoratului de Poliție al Județului Timiș.

În primul capitol al tezei, **CADRUL SOCIO-POLITIC AL DEMOCRATIZĂRII VIEȚII PUBLICE ÎN ROMÂNIA**, este dezbătută situația societății românești, pornind de la momentul decembrie 1989 și proiecțiile democratizării societății, acordându-se o atenție deosebită spațiului rural, respectiv rolului și rețelei instituționale a poliției în spațiul rural.

După răsturnarea regimului politico-administrativ în decembrie 1989, societatea românească a intrat într-o perioadă de tranziție menită să optimizeze structura economico-socială, proces marcat de europenizare și globalizare. Tranziția, ca fenomen social complex, înseamnă, de fapt, o serie de schimbări atât la nivelul vieții private, cât și la nivelul vieții sociale: diversificarea consumului cultural, modificări ale structurii sociale, redefinirea spațiilor publice și comunitare, reforme în domeniul economic etc. Toate aceste schimbări devin evidente, de regulă, numai pe fondul dezechilibrelor, disfuncționalităților, și problemelor sociale manifeste.

Mediul rural este, la nivel național, mediul social care s-a resimțit cel mai mult de pe urma tranziției. Cauza: seria deciziilor greșite luate de către diferitele guverne în perioada 1990-2000, decizii al căror efect cel mai ușor de cuantificat a fost diminuarea contribuției agriculturii la formarea PIB-ului. Această situație i-a determinat pe specialiștii în domeniu să propună și să supună dezbaterii publice noi demersuri administrativ-organizatorice, noi politici agrare, noi programe de dezvoltare rurală și revalorizări socio-culturale în încercarea de a reabilita cultural, economic și social spațiul rural românesc – un spațiu care cuprinde cea mai mare parte a teritoriului României (93,7% din suprafața țării).

În cadrul demersurilor pentru reabilitarea mediului rural, se înscrie combaterea infraționalității, atribut exclusiv al polițiștilor din cadrul polițiilor comunale, posturilor de

poliție comunale și al formațiunilor de poliție rurală. Printre îndatoririle acestora se regăsesc: desfășurarea unor activități de identificare și cercetare a autorilor în cazul anumitor genuri de infracțiuni potrivit competenței, cercetarea accidentelor rutiere ușoare soldate numai cu pagube materiale, luarea unor măsuri pentru identificarea și prinderea persoanelor urmărite în temeiul legii, respectiv soluționează dosarele penale cu autori cunoscuți, precum și dosarele cu autori neidentificați, potrivit competenței.

Spectrul infracționalității din mediul rural este destul de larg, însă au fost luate în considerare câteva genuri de infracțiuni frecvent întâlnite: delictelor silvice, sustragerile de elemente din infrastructura de transport a energiei electrice, furturile de animale și păsări, sustragerile de produse petroliere din conductele magistrale de transport, violența intra-familială (așa-numita violență domestică).

În finalul capitolului s-a acordat o atenție aparte poliției din spațiul rural, din perspectiva organizării strict determinată și a dotării tehnice compusă din mijloace mobile și imobile, respectiv: aparatură tehnică specifică, armament, echipamente specifice, imobile, autovehicule.

Capitolul doi al tezei, **TRANSPARENȚA DECIZIONALĂ**, abordează în general problematica transparenței din punct de vedere al noțiunii și importanței, iar în particular problematica transparenței decizionale în administrația publică cu legislația care o guvernează și măsurile de creșterea a transparenței în administrație.

Transparency International definește transparența în felul următor „caracteristica guvernelor, a companiilor, a organizațiilor și a indivizilor de a fi deschiși în ceea ce privește informațiile, regulamentele, planurile, procesele și acțiunile.” În principiu, reprezentanții oficiali, slujbașii publici, managerii și directorii companiilor și ai organizațiilor, precum și membrii comitetelor de conducere au datoria de a acționa în mod vizibil, predictibil și comprehensibil pentru promovarea participării și responsabilității. Transparența joacă un rol important în informarea opiniei publice asupra actelor normative adoptate de forul legislativ și de cel executiv, iar mai ales în eliminarea corupției din administrația publică.

Transparența decizională, ca o varietate a transparenței, este o metodă în care toate documentele în stadiul de proiect, toate mecanismele de luare a deciziilor și toate deciziile finale sunt făcute în mod public și rămân la dispoziția publicului. În România, Legea nr. 52 din 21 ianuarie 2003, inițiată de Ministerul Informațiilor Publice, guvernează transparența decizională în administrația publică. Legea transparenței decizionale este actul normativ care asigură deschiderea activității administrației publice centrale și locale către cetățeni prin

intermediul a două mecanisme importante:

- participarea publicului la procesul de *elaborare a reglementărilor*;
- participarea publicului la procesul de *luare a deciziilor*.

Actului normativ i s-au adus diverse critici de către organizația Transparency International. Au fost formulate astfel recomandări privind aplicarea legii în administrația publică și unele măsuri de creștere a transparenței decizionale în administrația publică, aspecte amplu dezbătute în lucrare.

Capitolul intitulat **METODOLOGIA CERCETĂRII SOCIOLOGICE** studiază aspectele teoretice și practice ale metodelor de cercetare calitativă și cantitativă.

Pentru a putea construi o cercetare pertinentă trebuie folosită o metodologie adecvată care să creeze un corp teoretic important pe care se pot sprijini toate acele informații pertinente pe care cercetarea trebuie să le aducă. Metodologia poate fi definită ca fiind „teorie despre metodă” sau „teorie generală despre sistemele de operații programate” care funcționează pe baza unor sisteme informaționale în vederea unor scopuri obiective sau subiective.

În acest capitol au fost prezentate în paralel două tipuri de cercetare, cercetarea calitativă și cercetarea cantitativă, abordându-se pentru fiecare metodă aspectele metodologice, aspectele practice, obiectivele și ipotezele cercetării.

Capitolul patru, **MODERNIZAREA CADRULUI DE ACTIVITATE A ORGANELOR DECIZIONALE ALE POLIȚIEI**, descrie procesul de comunicare organizațională și diversele tipuri de comunicare întâlnite în structurile poliției în contextul modernizării administrației publice.

Tom D. Daniels și Barry K. Spiker consideră comunicarea „sens împărtășit de doi sau mai mulți oameni cu ajutorul tranzațiilor verbale și non-verbale”, cu mențiunea că sensul apare doar atunci când informația (materia primă a comunicării) este plasată într-un context.

Comunicarea instituțională profesionistă se bazează pe o pregătire profesională temeinică, pe siguranța privind stăpânirea cunoștințelor de specialitate, sesizabile și verificabile în special în actualizarea ei sub formă de conversație sau dialog, astfel încât să fie capabilă de a trezi încrederea și respectul interlocutorului. Există trei modele ale comunicării care pot fi recunoscute în procesul de comunicare organizațională de tipul administrației publice (poliției): *liniar*, *interacțional* și *tranzacțional*, modele dezbătute amplu din punct de vedere al sursei mesajului, receptorului și al avantajelor, respectiv dezavantajelor pentru relația agent de poliție-cetățean și cetățean-cetățean.

Comunicarea organizațională prezintă mai multe tipologii:

- are loc atât în interiorul, cât și în exteriorul organizației, ceea ce permite distincția între *comunicare internă* și *comunicare externă*;
- *comunicarea formală* este comunicarea cu ajutorul canalelor de comunicare oficiale ale unei organizații (ședințe oficiale, scrisori) sau al unui angajat în timpul serviciului (un manager care îi cere unui angajat să îndeplinească o anumită sarcină de lucru), pe când *comunicarea informală* are loc în afara rețelelor de comunicare recunoscute (discuțiile dintre angajați din sala de mese, de pe hol etc.) ;
- în funcție de direcția comunicării, se face distincția între *comunicare de sus în jos și de jos în sus*, *comunicare laterală* și *comunicare în diagonală*.

În scopul studierii procesului de comunicare și percepție în Ministerul Administrației și Internelor s-a făcut referire la prezența noțiunii de **transparentă** în Analiza activității Poliției Române în perioada 2002-2006 și Analiza activității Ministerului Administrației și Internelor.

Capitolul cinci, denumit **STUDIUL CADRULUI FORMAL DE DESFĂȘURARE A PROCESULUI DECIZIONAL ÎN ACTIVITATEA DE POLIȚIE**, are în vedere trei direcții: studiul cadrului legislativ care reglementează activitatea poliției, parametrii moderni ai activității organelor de poliție și particularitățile funcționale ale activității de poliție.

Cadrul juridic general ce reglementează activitatea Poliției Române este Legea nr. 218 din 23 aprilie 2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române. Noul Statut al polițistului, adoptat prin Legea nr. 360 din 6 iunie 2002, completează și detaliază dispozițiile privind desfășurarea, în limitele și conform legii, a acestei activități pusă în slujba comunității.

O deosebită atenție a fost acordată modificării și completării Codului Penal și Codului de Procedură Penală, protecției agentului acoperit, a martorului și a datelor, Legii Administrației publice locale, a celei privind combaterea crimei organizate, precum și legii privind combaterea infracțiunilor comise prin mijloacele tehnologiei de vârf.

În aceeași sferă a legislativului, însă cu o altă motivație, respectiv modernizarea activității organelor de poliție, se înscrie nevoia de transparentă în activitatea de poliție în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparenta decizională în administrația publică.

Relativ la particularitățile funcționale ale activității de poliție, se face referire la atribuțiile Centrului de Informare și Relații Publice ca promotor al transparenței în activitatea organelor de poliție, crearea de feed-back-uri inteligente între manageri și subordonați în

interiorul organizației și la dezvoltarea unor teorii avansate de comunicare.

Capitolul șase al lucrării, **STUDIUL PARTICULARITĂȚILOR ȘI A CADRULUI DE PROMOVARE A TRANSPARENȚEI ÎN ACTIVITATEA DE POLIȚIE**, urmărește o scurtă incursiune în activitatea poliției cu nevoia de perfecționare a managerilor, necesitatea libertății de control, respectiv delegarea de autoritate, apoi implementarea conceptului de transparență în activitatea organelor de poliție și metode de evaluare a transparenței organizației.

Prin transparență, deschidere și comunicare, Poliția a sperat că poate să sporească încrederea pe care cetățenii i-o acordă. Comunicarea cu cetățenii a devenit, astfel, un vector important de evaluare a eficienței Poliției. În acest sens, se pot distinge două tipuri de comunicare specifice activității polițistului: interpersonală și mediatică. Pentru a-și crea o imagine credibilă, atât pe plan intern, dar și extern, instituțiile trebuie să țină cont de necesitățile și de valorile celor cu care comunică și să-și creeze o strategie credibilă de relații publice.

Comunicarea și transparența de care organizația dă dovadă sunt rezultatul direct al modernizării concepțiilor despre organizație, determinate atât de mediul social în care își desfășoară activitatea, cât și de modificările realizate în ceea ce privește structura internă a organizației și a politicilor acestora. Printre metodele de evaluare a transparenței activității organelor de poliție se numără: relațiile de colaborare cu reprezentanții mass-media, accesările site-urilor unităților teritoriale de poliție, furnizarea de buletine informative cu privire la activitatea poliției sau participarea unor polițiști la emisiuni televizate în scopul furnizării unor informații de interes general.

În capitolul șapte, **RESURSELE UMANE ȘI PROCESUL DECIZIONAL ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR DE POLIȚIE**, pe de o parte este abordată problematica resurselor umane în activitatea de poliție într-un cadru general, apoi din perspectiva conducătorului, a calității și competențelor acestuia, iar pe de altă parte este prezentat studiul procesului decizional și al diverselor sisteme, metode și tehnici utilizate în managementul activității decizionale a organelor de poliție.

Resursa cea mai importantă, pentru orice organizație, o constituie oamenii, astfel că rolul acesteia este de a le facilita dezvoltarea profesională și de a-i conduce pe angajați spre atingerea obiectivelor organizației, într-un mediu motivant pentru grup și pentru fiecare persoană în parte. Direcția Resurse Umane este structura de specialitate din Poliția Română, subordonată direct inspectorului general al Poliției Române și funcțional Direcției Generale

Resurse Umane din Ministerului Administrației și Internelor care are atribuții pe linia selecționării, încadrării și formării polițiștilor.

În terminologia administrativă modernă, termenul de *management* semnifică acel proces de direcționare și controlare a oamenilor și lucrurilor în așa fel, încât obiectivele organizaționale să poată fi atinse. Referitor la calitatea umană și profesională a conducătorului, s-au reținut patru trăsături care apar la liderii de vârf și medii. Acestea sunt:

- inteligența – liderii adevărați au o inteligență care depășește, de obicei, pe cea a subordonaților;
- interes pentru ceilalți – liderii sunt capabili să lucreze cu oamenii arătându-le considerație și respect;
- maturitatea și deschiderea spirituală – liderii sunt înzestrați cu o maturitate emoțională și se preocupă de o gamă mai largă de subiecte decât subordonații săi;
- motivație intrinsecă și dorința de autorealizare – chiar dacă și-au atins obiectivele propuse, aceștia caută mereu să-și atingă ținte noi, fără a avea nevoie de motivația celorlalți.

Analizând competențele tehnice ale conducătorului, observăm că adevărații lideri nu trebuie să fie foarte pricepuți în fiecare aspect al muncii pe care o conduc, pentru a fi eficiente. Este însă necesar să aibă cunoștințe de muncă ale principalelor aspecte ale muncii de care sunt responsabili. Trebuie să aibă o înțelegere de bază a altor discipline științifice care au contribuție la știința conducerii.

În cadrul procesului decizional, identificăm definiția conceptului de decizie, elementele procesului decizional în activitatea poliției, sistemul informațional ca suport de perfecționare al procesului decizional, suportul tehnic al sistemului informațional și nu în ultimul rând, tipologia deciziilor în activitatea de poliție.

Urmărind studiul procesului decizional în activitatea de poliție au fost analizate particularitățile unor sisteme, metode și tehnici utilizate în managementul activității decizionale a organelor de poliție, dintre care amintim:

- sisteme de management: managementul prin obiective, managementul prin proiecte, managementul prin excepție, managementul prin bugete, managementul pe produs, managementul participativ.
- metode de management: ședințele (ședințe de informare, ședințe decizionale, ședințe de armonizare, ședințe de explorare, ședințe eterogene);

- tehnici de management: brainstorming, reuniunea Panel sau tehnica Delphi, tabloul de bord (scoreboard).

Capitolul final al lucrării, **STUDIU DE CAZ ȘI ANALIZA S.W.O.T. A INSPECTORATULUI JUDEȚEAN DE POLIȚIE TIMIȘ**, analizează atât cadrul general cât și punctele tari, punctele slabe, oportunitățile, respectiv amenințările Inspectoratului de Poliție al Județului Timiș.

A fost adoptată o abordare de la general la particular, pornind de la informații geografice despre județul Timiș și competența teritorială a I.P.J. Timiș, s-a continuat cu structura organizatorică a inspectoratului de poliție, iar mai apoi cu prioritățile și obiectivele propuse de către I.P.J. Timiș.

S-a continuat apoi cu etapele analizei S.W.O.T. a I.P.J. Timiș, respectiv enunțarea punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor. Au fost prezentate concluziile desprinse după efectuarea analizei și prioritățile I.P.J. Timiș pentru anul 2010, concomitent cu indicatorii de performanță minimali pentru serviciul polițienesc județean pentru anul 2010.

În încheiere, au fost dezbătute concluziile raportului **„Violența în mediul rural – convingeri, opinii și modalități de control social”** și s-au făcut aprecieri privind transparența și creșterea încrederii publicului în activitatea organelor de poliție în județul Timiș.